**Tisztelt Köztársasági Elnök Úr!**
**Tisztelt Vendégeink!**
**Kedves Kollégák!**

Az idei tudományünnep mottója: „Szabadság és tudomány”.
Mit jelent a szabadság az egyes ember életében és mit jelent a tudományban?

Gyerekkoromban volt egy évente ismétlődő rítus a családban: az október 23-ához legközelebbi vasárnap délután a nagymamám lakásán előkerültek az eldugott újságok. Elolvashattuk őket, de azzal az intelemmel, hogy erről az iskolában nem beszélünk. Még a gyerek is érezte, hogy ez nem szabadság. A családi emlékezet és az iskolában tanult történet két, egymást kizáró világot mutatott. Gyerekként is el kellett döntenünk, melyiknek higgyünk.

Rainer M. János mai előadása azt vizsgálja, hogyan alakította 1956 történetírását a források elzárása, majd 1989 utáni hozzáférhetővé válása, és hogyan próbálta, próbálja a politika befolyásolni a múlt értelmezését.

Ezután Domokos Gábor a háromdimenziós tér természetes mintázatairól beszél majd: a Nautilus kamrákra tagolt házáról, a repedezett sziklákról és az emberi szövetek membránjairól. E változatos formák geometriája Platóntól Riemannig sokakat foglalkoztatott.

Nagy Zoltán Zsolt előadása egy kézzelfogható problémából indul ki: hogyan adagoljunk gyógyszert az űrhajós szemébe, ha a szemcsepp ellebeghet? A súlytalansághoz kapcsolódó szemészeti tünetegyüttes kivédésére fejlesztett eszközt már a Nemzetközi Űrállomáson is kipróbálták.

Mióta az Akadémiára járok, azt szeretem benne a legjobban, hogy el sem kell hagynunk a Dísztermet, és a legkülönbözőbb tudományterületek legjobb szakértőit hallgathatjuk.

A mai nap további fontos eseménye lesz a kiemelkedő tudományos életműveket elismerő Eötvös József-koszorúk, valamint az Akadémia más tudományos díjainak átadása is. Felemelő élmény megtapasztalni, milyen sokféle kutatói pálya és több évtizedes munka kap ma elismerést; előre is szívből gratulálok valamennyi díjazottunknak!

A mai délelőtt tehát valósággal lubickolni fogunk a szellemi szabadságban. De az egyén szabadsága nem zárja ki, sőt, feltételezi a közösség iránti felelősségtudatot, ami szintén áthatja ünnepi programunkat.

Köszönöm Baka András köztársasági elnök úrnak, hogy jelenlétével és köszöntőjével megtiszteli az ünnepünket. A köztársasági elnöki tisztséget és az Akadémiát összeköti a nemzet egészéért vállalt felelősség. Az Akadémia nemzeti intézményként azért dolgozik, hogy a szabad magyar tudomány eredményei hozzájáruljanak az ország, sőt a világ gyarapodásához, a polgárok jóllétéhez.

A nemzetközi tudománypolitikai tanácskozásokon visszatérő kérdés, hogyan jut el a kíváncsiság vezérelte, felfedező kutatás eredménye azokhoz, akik használni tudják. A kutatók és az eredményeket hasznosító intézmények és döntéshozók között gyakran közvetítőre van szükség.

Magyarországon ehhez nem kell sokáig keresgélnünk. Az Akadémia alkalmas erre a feladatra és készséggel vállalja is. Különböző tudományterületek művelőit tudjuk összehívni egy-egy országos jelentőségű ügy megvizsgálására. A konkrét problémákat nem a kutatók fogják egyedül megoldani, és a döntések felelőssége a döntéshozóké. Mi abban tudunk segíteni, hogy alapos tudás álljon a rendelkezésükre, lássák a lehetőségeket és a várható következményeket.

Ezt a célt szolgálja több ünnepi rendezvényünk, többek között csütörtökön a Tudomány és Parlament nevű program is. A magyarországi vízkészletekről, a kockázatokról és a lehetséges döntésekről beszélgetünk kutatókkal, miniszteri és államtitkári részvétellel.

A kutatóknak ugyanakkor arra is szabadságot kell kapniuk, hogy saját kíváncsiságukat követve dolgozzanak, akkor is, ha munkájuk hasznát még nem lehet előre megítélni. Aki kutatott már, tudja, milyen izgalmas, amikor valami nem úgy történik, ahogy vártuk. Gyakran éppen ebből lesz az új felismerés.

Nem minden ötlet vezet nagy eredményhez, de a nagy eredményekhez kellenek eredeti ötletek és kérdések. Ha csak azt engedjük kutatni, aminek a hasznát előre látjuk, olyan tudástól is eleshetünk, amelyre egy ma még ismeretlen probléma megoldásához lesz szükségünk.

A magyar tudomány története arra is figyelmeztet, hogy ez a szabadság nem magától értetődő. 1956-ra emlékezve azokra is gondoljunk, akiknek az életét, tudományos pályáját kettétörte a történelem. Ma az a feladatunk, hogy a következő nemzedékek szabadon és biztonságban dolgozhassanak. Kiszámítható támogatásra és önálló tudományos intézményekre van szükségük. Az Akadémia vezetése a kormánnyal együttműködve ezeket a feltételeket igyekszik biztosítani.

A tudomány művelésével és módszereinek tanításával az önálló, a szabad gondolkodás képességét is továbbadjuk. Azt a készséget fejlesztjük, hogy merjünk kérdezni, járjunk utána a dolgoknak, és új bizonyítékok láttán változtatni tudjunk a véleményünkön.

Senki sem kérdőjelezi meg, hogy az egészségünk érdekében érdemes sportolnunk. Ugyanígy a gondolkodásunkat is edzésben kell tartani. A kutatóknak pedig az is a dolguk, hogy új szellemi feladatokat találjanak, és másoknak is kedvet csináljanak a gondolkodáshoz.

Szeretném, ha a következő nemzedékeknek is természetes lenne, hogy saját kérdéseik vannak, és keresik rájuk a választ. Lehet, hogy a mesterséges intelligencia korában a kutatás legfontosabb eredménye nem is a kézzelfogható, elszámolható eredmény lesz, hanem maga a gondolkodó ember. Hogy megmaradjon a kíváncsi, szellemi erőfeszítésre képes és hajlandó, azaz a szabad ember. Én ebben látom az emberiség jövőjének zálogát.

Kívánok mindannyiunknak érdekes találkozásokat, jó vitákat és sok örömet a felfedezésben.

**Köszönöm a figyelmüket!**